



Voor onderzoek aan en de bescherming van Scholeksters

Het nieuwe seizoen Scholekster op het dak is weer begonnen

Het zesde seizoen van het citizen science project 'Scholekster op het Dak' is begonnen. Inmiddels hebben de eerste waarnemers hun nesten alweer aangemeld op de website van [Scholekster op het Dak](https://www.scholeksterophetdak.nl). Op deze website is ook informatie te vinden over wat je voor de Scholeksters op het dak kunt doen. Platte daken hebben vaak geen beschutting tegen de zon en ook geen water. Er wordt gewerkt aan een schuilplek voor de kuikens, maar die is nog in de ontwikkelfase. Maar soms kun je zelf ook wat doen, een mooi voorbeeld is te zien op een [filmpje](#) gemaakt door Fons Duisters. Zitten er bij jou in de buurt Scholeksters op een dak te broeden, dan kun je dat melden op de website van Scholekster op het Dak:

<https://www.scholeksterophetdak.nl>.



Bijzondere broedvogel in Noorwegen



Scholeksters kunnen erg plaats-trouw zijn en broeden in de buurt van hun overwinteringsgebied. Maar er zijn ook vogels die jaarlijks enorme afstanden afleggen naar hun broedgebied en weer terug. En een deel van de Scholeksters die in de Waddenzee overwintert broedt in het hoge noorden. Als zulke Scholeksters individueel gekleurd zijn kan dat interessante waarnemingen opleveren. Op 25 maart van dit jaar om 18:30 fotografeerde GertJan Verbeek de door Jim Wilson in de Lofoten gemerkte Scholekster Yflag-AM op het Sud-West strand bij Hollum, Ameland (zie foto linksonder). Op 28 maart werd Yflag-AM waargenomen door Jim op de Lofoten, op zoek naar voedsel (zie foto rechtsonder). Dat is binnen de poolcirkel en de 1700 km naar het noorden is in hooguit 2,5 dag afgelegd. Op dat moment lag daar 20 cm sneeuw en was het slechts 0-3 graden boven nul. De foto hierboven geeft een indruk van het broedgebied. De partner bleek ook al aanwezig, maar aan de andere kant van de baai op 1 km afstand, dus waarschijnlijk hadden ze elkaar nog niet gevonden. Teruggekeerde broedvogels vinden elkaar vaak op de soos, maar op de Lofoten is die er niet volgens Jim Wilson, of in het broedterritorium, maar dat lag nog onder een dik pak sneeuw.



Monitoring van broedpalen door SOVON

In het kader van het 'Jaar van de Scholekster' heeft SOVON in 2023 het effect van broedpalen op het nestsucces van scholeksters gemonitord. Van de 383 broedplatforms waarvan ze data binnen hebben gekregen, waren er 49 bezet (13%). Van deze 49 nesten zijn er in 42 nesten jongen uit het ei gekropen en van deze jongen zijn er in ieder geval 22 vliegvlug geworden. Het nestsucces op de broedpalen ligt aanzienlijk hoger dan het nestsucces van natuurlijke nesten, zoals berekend met gegevens uit AviNest en de Boerenlandvogelmonitor. Met de Mayfield-methode is hiervan een nestsucces van 59% berekend (2023; N=1694). Over de periode 2019-2023 lag het nestsucces gemiddeld nog lager: 49% (N=9029). Daarmee lijken de broedplatforms effectief in de bescherming van de nesten tijdens de ei-fase. Het broedsucces van deze broedplatforms (0.45) was ook hoger dan wat nodig is voor een stabiele populatie (0.35).

De plaatsingstijd en andere factoren (zoals plek en bouw materiaal) lijken ook van belang voor de bezetting van de broedplatforms. Hoe langer de broedpalen al stonden, hoe hoger de kans dat een broedplatform bezet was. Daarom wil SOVON ook in 2024 graag meer data verzamelen om de effectiviteit van de broedplatforms te kunnen onderzoeken, dit keer via de nestkaarten van Avinest en de boerenlandvogelmonitor. Ga voor het uitgebreide nieuwsbericht '[Monitoring van broedpalen in 2024](#)' naar de website van SOVON.



Uitslag ringlees-challenge tweede kalenderjaar scholeksters



Het doel van de ringlees challenge was een antwoord te krijgen op de vraag waar de Scholeksters die vorig jaar uit het ei zijn gekropen in hun tweede zomer verblijven. In hun tweede kalender jaar zijn de jonge Scholeksters nog niet klaar voor de strijd om een partner en een broedterritorium. Ze moeten eerst nog leren om voldoende voedsel te vinden. Het goed leren openen van schelpdieren zoals mossels kan wel een paar jaar duren. De jonge Scholeksters blijven daarom overzomereren in het overwinteringsgebied, de Waddenzee of de Delta. In de zomermaanden zijn ze goed te herkennen aan de donkere snavelpunt, bruine ogen, grijze poten en witte keelband (zie foto hierboven). Volwassen vogels hebben alleen 's winters een witte keelband. Vaak is het verenkleed van de tweede kalenderjaars ook erg versleten in de zomer. Anneke Zeinstra is met overmacht de winnaar van deze challenge (zie tabel). Ze zag in totaal 24 tweede kalenderjaars. Ze las daarvoor 860 Scholeksters af. Harry Horn zag bijna de helft minder (14), maar las daarvoor slechts 88 Scholeksters af. Wim Tijssen is een goede derde met 12 tweede kalenderjaars op 269 aflezingen. De uitslag van de challenge is ook te vinden op https://portal.sovon.nl/portal/jaar/scholekster_challenge

Er zijn veel Scholeksters afgelezen langs de kust, maar ook in het binnenland werden de nodige Scholeksters afgelezen (zie kaart). Op de kaart is niet te zien of daar ook Scholeksters in hun tweede kalenderjaar tussen zaten.

Top 10 meeste ringen afgelezen

In deze lijst zie je wie de meeste ringen afgelezen heeft in juni t/m december 2023.

#	Melder	Aantal unieke 2kj vogels	Unieke kmhok	Unieke vogels	Unieke dagen (>1 juni)	Totaal aantal aflezingen
1.	Anneke Zeinstra	24	30	419	34	860
2.	Harry Horn	14	3	64	19	88
3.	Wim Tijssen	12	19	156	56	269
4.	Laurens vankooten	8	10	114	65	289
5.	Jacob Jan de Vries	7	12	102	20	134
6.	Bob Loos	6	7	96	32	161
7.	René Beekvelt	3	10	17	10	17
8.	Jan de Jong	3	7	37	8	40
9.	frank oosterhoff	3	6	50	8	51
10.	Bauke Walstra	3	4	68	5	79



Tepietceremonie of knokken

In deze tijd van het jaar zie je veel tepietceremonies tussen twee, drie of vier Scholeksters. Wat doen ze daar en wanneer wordt het knokken?

Tijdens het tepieten houden de vogels de snavel naar beneden en hun vleugelboegen naar buiten gericht (zie de foto hieronder van Kees Dansen). Daarbij rennen ze wild heen en weer en maken een zeer doordringend tepietgeluid. In het bijgevoegde [filmpje](#) van Jopie Koeleman zijn het mannetjes (want kortere snavels) die met elkaar gaan knokken.

Wat die vogels daar doen zijn we pas gaan snappen nadat individueel gekleurde

Scholeksters langdurig onderzocht konden worden. In de broedtijd is dat tepieten een signaal aan andere Scholeksters dat het gebied waar de tepietende Scholekster staat tot zijn of haar broedterritorium behoort. Een eenzame Scholekster die aan het tepieten is doet dat niet in het luchtledige, maar altijd naar een overvliegende Scholekster. Het betekent dan: "ik ben hier de baas, waag het niet te landen". In de broedtijd zijn Scholeksters extreem territoriaal en het zijn paren die hun territorium tegen andere paren verdedigen. Zeker goede territoria waar veel jongen kunnen worden grootgebracht vereisen intensieve verdediging door beide partners. Het verjagen van een indringer, buren die te dicht bij komen, een overvliegende scholekster, dit alles kan een tepietceremonie tot gevolg hebben. Zware verwondingen en echtscheidingen kunnen het gevolg zijn. Hoe dat allemaal precies zit wordt uitgebreid beschreven in het nieuwsbericht "[Tepietceremonie of knokken](#)" op onze website.



Korte mededelingen

Jaarverslag SOS 2023

Het jaarverslag over 2023 van de stichting SOS is af. Het geeft een overzicht van de activiteiten van de stichting in 2023. Het jaarverslag is [hier](#) te downloaden of via onze [website](#).

Demografische monitoring

Het Waddenfonds, provincies en andere financiers hebben 16,7 miljoen euro beschikbaar gesteld aan een samenwerkingsverband tussen Groninger Landschap, It Fryske Gea, Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Vogelbescherming Nederland, Rijksuniversiteit Groningen, de Fieldwork company en de Waddenvereniging voor de uitvoering van Wij & Wadvogels fase II. Een van de projecten is de demografische monitoring (overleving en reproductie) van een aantal kustvogels, waaronder de Scholekster. De demografische monitoring van de Scholekster zal worden uitgevoerd door een consortium van SOVON, DMP en SOS.

Meer informatie volgt op onze website en in volgende nieuwsbrieven.

Eerste ei en eerste kuiken

Het eerste scholekster-ei was vroeg dit jaar: op 16 maart 2024 gevonden in Oterleek bij Alkmaar door Willem Overweg (zie ook ons [nieuwsbericht](#)). Het eerste kuiken is inmiddels ook gesignaleerd in Zoetermeer op 10 april, zie bericht op Facebook: [Eerste](#) kuiken. Ook dit is vroeg voor scholeksters.

Agenda

Waddenvogelfestival 2024

Op 11 en 12 mei 2024 wordt weer het jaarlijkse Waddenvogelfestival georganiseerd. Wij zullen daar ook staan met onze stand en een deel van de opbrengst van de Big Day komt ten goede aan de bescherming van de scholeksters. In onze stand geven we ook informatie over het aflezen van kleurringen bij scholeksters en hoe deze in te voeren op de [birdring-app](#) of de site van [cr-birding submit](#).

Kijk [hier](#) voor meer informatie over het Waddenvogelfestival.



Scholeksterweekend seizoen 2024/2025

De datum van het volgende scholeksterweekend is bekend: vrijdag 31 januari t/m 2 februari 2025. De beoogde locatie is de kop van Noord-Holland. Reserveer het vast in je agenda, nadere details volgen in de loop van dit jaar.

Wie zijn wij

In april 2019 is de Stichting Onderzoek Scholekster, met de uiterst toepasselijke afkorting SOS, opgericht. Kort samengevat willen wij het onderzoek aan scholeksters stimuleren en de bescherming verbeteren met als uiteindelijke doel de neergaande trend van deze soort in Nederland te keren. Om onze doelen te bereiken vragen wij subsidies aan, maar donaties zijn natuurlijk ook van harte welkom (NL65 TRIO 0379 6568 68 t.n.v. Stichting Onderzoek Scholekster). SOS heeft de ANBI status en giften zijn aftrekbaar. Voor vragen en opmerkingen kun je altijd terecht op het emailadres sossholekster@gmail.com

Foto's: Rafael Martig, GertJan Verbeek, Jim Wilson, Bruno Ens, Koos Dansen, Jacob Jan de vries.

Filmpjes: Fons Duisters, Jopie Koeleman